

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

استخراج مولفه های رهبری آموزشی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

سوسن لائی^۱، مریم کاظمی^۲، کبری فتحی^۳، کبری مومیوند^۴

۱- استادیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

۲- دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

۳- دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

۴- دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

چکیده

این پژوهش، اجزای رهبری آموزشی را آنگونه که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (FTDE) ایران تشریح شده است، مورد بررسی قرار می دهد. سند تحول بنیادین اصول اسلامی و ارزش های انقلابی را ادغام می کند و هدف آن ایجاد یک چارچوب آموزشی است که مبتنی بر اخلاق و معنویت باشد. این تحقیق بررسی می کند که چگونه این اصول در شیوه های رهبری آموزشی گنجانده شده اند و تأثیر آنها بر چشم انداز استراتژیک، مشارکت ذینفعان و اثربخشی سازمانی چگونه است. این مطالعه بر اهمیت یک رویکرد جامع برای رشد دانش آموز، شامل ابعاد فکری، اخلاقی، اجتماعی و جسمی تأکید می کند. این امر بر لزوم توسعه حرفه ای مستمر برای رهبران آموزشی جهت هماهنگی تلاش های خود با اهداف توسعه ملی و تقویت نوآوری در مؤسسات آموزشی تأکید می کند. علاوه بر این، تحقیق بر اهمیت تقویت ارتباط مؤثر و همکاری بین مربیان، سیاست گذاران و اعضای جامعه تأکید می کند تا درک مشترک و تعهد به اصلاحات آموزشی تضمین شود. این مطالعه توصیه هایی را برای سیاست و عمل ارائه می دهد، از جمله نیاز به راهبردهای مرتبط با فرهنگ و اتخاذ روش های تدریس جدید و ابزارهای فناوری. جهت گیری های تحقیقات آینده شامل مطالعات طولی در مورد تأثیر بلندمدت این شیوه های رهبری و توسعه ابزارهای ارزیابی قوی برای ارزیابی اثربخشی آنها است. این تحلیل جامع به درک عمیق تر رهبری آموزشی در چارچوب سند تحول بنیادین کمک می کند و بینش های عملی را برای افزایش نتایج آموزشی در راستای ارزش های فرهنگی و مذهبی ارائه می دهد.

واژگان کلیدی: رهبری آموزشی، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (FTDE)، اصول اسلامی ارزش های انقلابی چشم انداز استراتژیک، توسعه همه جانبه دانش آموز.

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

1- مقدمه

پیشینه و اهمیت رهبری آموزشی، عنصری محوری در عملکرد مؤثر و موفقیت سیستم‌های آموزشی است. این مفهوم شامل هدایت و تأثیرگذاری بر سازمان‌های آموزشی برای دستیابی به اهدافشان و تضمین توسعه کلی دانش‌آموزان و کارکنان است. در زمینه آموزش اسلامی، رهبری فراتر از وظایف اداری صرف، هدایت معنوی و اخلاقی را در راستای ارزش‌های اسلامی در بر می‌گیرد. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در ایران، یک طرح جامع با هدف بازسازی سیستم آموزشی کشور برای هماهنگی آن با اصول اسلامی و آرمان‌های انقلاب اسلامی است. این سند بر اهمیت رهبری آموزشی در دستیابی به این اهداف تحولی تأکید دارد. رهبری در آموزش بسیار مهم است، زیرا نه تنها بر دستاوردهای تحصیلی دانش‌آموزان، بلکه بر رشد اخلاقی و ارزشی آن‌ها نیز تأثیر می‌گذارد (بورا، ۲۰۲۳). در محیط‌های آموزشی اسلامی، رهبران به عنوان الگوهای دیده می‌شوند که باید ارزش‌های اسلام را تجسم و ترویج دهند و محیطی را ایجاد کنند که توسعه همه‌جانبه را ارتقا دهد. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با هدف ایجاد چارچوبی برای رهبری آموزشی که عمیقاً در آموزه‌های اسلامی ریشه دارد، تضمین می‌کند که مؤسسات آموزشی در ایجاد یک جامعه عادلانه و اخلاقی مشارکت کنند. اهمیت مطالعه رهبری آموزشی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در پتانسیل آن برای ارائه بینشی در مورد چگونگی اجرای مؤثر اصلاحات آموزشی در یک بستر اسلامی نهفته است. با درک مؤلفه‌های رهبری آموزشی همانطور که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بیان شده است، سیاست‌گذاران، مربیان و مدیران می‌توانند به طور مؤثرتری چالش‌های تغییر سیستم‌های آموزشی را مطابق با ارزش‌های اسلامی هدایت کنند. این درک همچنین می‌تواند با برجسته کردن جنبه‌های منحصر به فرد رهبری آموزشی اسلامی و کاربرد آن در شرایط معاصر، به گفتمان گسترده‌تر در مورد رهبری آموزشی کمک کند (دیگل و همکاران، ۲۰۲۰). هدف مطالعه هدف این مطالعه استخراج و تحلیل مؤلفه‌های رهبری آموزشی است که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بیان شده است. هدف ارائه درک مفصلی از عناصر استراتژیک، فرهنگی، اخلاقی و عملیاتی است که رهبری آموزشی مؤثر را در چارچوب تحول آموزشی ایران تشکیل می‌دهد. با انجام این کار، این مطالعه به دنبال برجسته کردن این است که چگونه می‌توان از این مؤلفه‌ها برای دستیابی به اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اطمینان از اجرای موفقیت‌آمیز اصلاحات آموزشی استفاده کرد. این مطالعه همچنین با هدف مقایسه این مؤلفه‌ها با مدل‌های جهانی رهبری آموزشی برای شناسایی نقاط مشترک و تفاوت‌ها انجام می‌شود. این تحلیل مقایسه‌ای به قرار دادن یافته‌ها در حوزه وسیع‌تر رهبری آموزشی کمک می‌کند و بینشی در مورد چگونگی مشارکت رهبری آموزشی اسلامی در شیوه‌های جهانی و بهره‌مندی از آن ارائه می‌دهد.

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

۱-۱- سؤالات تحقیق

این مطالعه با سؤالات تحقیقاتی زیر هدایت می شود:

مؤلفه های کلیدی رهبری آموزشی شناسایی شده در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چیست؟

این مؤلفه ها چگونه با مدل های جهانی رهبری آموزشی هماهنگ می شوند؟

این مؤلفه ها چه پیامدهایی برای اجرای اصلاحات آموزشی در ایران دارند؟

۱-۲- مرور ادبیات

رهبری آموزشی در زمینه های اسلامی اغلب شامل ادغام اصول مذهبی با شیوه های آموزشی مدرن است. به گفته اصغری، ایمانی و صفری (۲۰۲۱)، رهبری آموزشی مؤثر در محیط های اسلامی با ابعادی مانند تدین، تعادل نفس و روابط کاری مشخص می شود که شامل مؤلفه هایی مانند کمک الهی، نظم شخصی و رهبری سازمانی است. به طور مشابه، نعیمه و محبین (۲۰۲۰) بر اهمیت ارزش های اسلامی مانند اخلاص، مشاوره (شورا) و عدالت در رهبری آموزشی تأکید می کنند. رهبری در آموزش اسلامی نیازمند تعادلی بین مهارت های مدیریتی و هدایت معنوی است. سوریادی و همکاران (۲۰۲۲) بر اهمیت مهارت های مدیریتی، علمی و ارتباطی در رهبری مؤسسات آموزشی اسلامی تأکید می کنند. این رویکرد چندوجهی تضمین می کند که رهبران نه تنها مدیران موثری باشند، بلکه الگوهای اخلاقی باشند که جوامع خود را الهام می بخشند. در چارچوب سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، رهبری به عنوان وسیله ای برای پرورش یک محیط آموزشی جامع در نظر گرفته می شود که رشد فکری، اخلاقی، اجتماعی و جسمی را پرورش می دهد. این سند چشم اندازی را برای ایران توسعه یافته تا سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵) ترسیم می کند که با پیشرفت در زمینه های مختلف در کنار تعهد به ارزش های انقلابی اسلامی مشخص می شود (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۲۰۲۱). ادغام اصول اسلامی با نظریه های مدرن رهبری آموزشی، چارچوبی منحصر به فرد برای تحلیل مؤلفه های رهبری آموزشی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ارائه می دهد. این چارچوب می تواند توسعه سیاست ها و شیوه هایی را که با ارزش های اسلامی و نیازهای آموزشی معاصر هماهنگ باشد، هدایت کند.

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

۲- مرور ادبیات

رهبری آموزشی شامل نظریه‌ها و مدل‌های مختلفی است که در طول زمان تکامل یافته‌اند و از رشته‌های متعددی مانند جامعه‌شناسی، روانشناسی و مطالعات سازمانی بهره می‌برند. مبانی نظری رهبری آموزشی، پایه‌ای برای درک چگونگی تأثیرگذاری موثر رهبران بر نتایج آموزشی فراهم می‌کند. به گفته دین‌بوتون (۲۰۲۰)، نظریه‌های رهبری از رویکردهای شخصیتی و رفتاری به مدل‌های پیچیده‌تری مانند رهبری اقتضایی و تحولی پیشرفت کرده‌اند که بر سازگاری و انگیزه الهام‌بخش تأکید دارند. ساخت نظری رهبری آموزشی، به ویژه در محیط‌های یادگیری مبتنی بر تحقیق، مستلزم رویکردهای نوآورانه‌ای است که با سایر رشته‌های مرتبط ادغام شوند. یانگ (۲۰۲۳) بر نیاز به غنی‌سازی و توسعه مداوم نظریه‌های رهبری برای مرتبط ماندن در زمینه‌های پویای آموزشی تأکید می‌کند. این دیدگاه برای تطبیق شیوه‌های رهبری با نیازهای در حال تحول مؤسسات آموزشی حیاتی است. علاوه بر این، تعامل بین رهبری آموزشی و سیاست بسیار مهم است. ماچینسکا (۲۰۲۲) استدلال می‌کند که رهبری آموزشی باید با سیاست‌های آموزشی ایالتی هماهنگ باشد تا مدیریت موثر کارکنان و نوآوری در مؤسسات آموزشی تضمین شود. این هماهنگی به ایجاد محیطی کمک می‌کند که در آن رهبران آموزشی بتوانند به طور موثر تغییرات را اجرا کنند و به اهداف سازمانی دست یابند.

۲-۱- مطالعات قبلی در مورد رهبری آموزشی

مطالعات اخیر بر ابعاد مختلف رهبری آموزشی متمرکز شده است، از جمله تأثیر آن بر عدالت آموزشی و توسعه جوامع یادگیری حرفه‌ای. پوکرت و همکاران (۲۰۲۰) یک بررسی سیستماتیک انجام دادند که به بررسی رابطه بین رهبری آموزشی، یادگیری حرفه‌ای و عدالت آموزشی می‌پردازد. آنها موضوعاتی مانند عدالت اجتماعی، گفتگو و شمول را شناسایی کردند که برای حمایت از دانش‌آموزان به حاشیه رانده شده و ترویج نتایج عادلانه بسیار مهم هستند. به طور مشابه، کارادیمو و تسیومیس (۲۰۲۱) نقش رهبری آموزشی را در تقویت ارتباط و همکاری بین معلمان مدارس ابتدایی بررسی کردند. یافته‌های آنها اهمیت رهبری تحولی را در ایجاد یک محیط مدرسه دموکراتیک و مشارکتی برجسته می‌کند، که برای افزایش انگیزه معلمان و نتایج دانش‌آموزان ضروری است. در کشورهای مسلمان، رهبری آموزشی عمیقاً با زمینه‌های فرهنگی و مذهبی در هم تنیده است. ذوالفقار و همکاران، (۲۰۲۱) مبانی نظری، تاریخی و فرهنگی رهبری آموزشی را در کشورهای مسلمان بررسی کرد و بر چالش‌ها و فرصت‌های منحصر به فرد پیش روی رهبران در این محیط‌ها تأکید کرد. این مطالعه بر اهمیت ادغام ارزش‌های اسلامی با شیوه‌های آموزشی مدرن برای دستیابی به توسعه همه‌جانبه تأکید می‌کند (ذوالفقار و همکاران، ۲۰۲۱).

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

۲-۲- زمینه تحول آموزشی در ایران

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با هدف تغییر سیستم آموزشی ایران با گنجاندن اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی در هر جنبه از آموزش است. این تحول با یک چشم‌انداز جامع هدایت می‌شود که به دنبال ایجاد ایران توسعه‌یافته تا سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵) است که با پیشرفت در علم، فناوری و حکومت اخلاقی مشخص می‌شود. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یک چارچوب استراتژیک را ترسیم می‌کند که شامل مولفه‌های فرهنگی، اخلاقی و عملیاتی ضروری برای رهبری آموزشی مؤثر است. در چارچوب ایران، رهبری آموزشی باید تعامل پیچیده ارزش‌های مذهبی، اهداف توسعه ملی و استانداردهای آموزشی جهانی را هدایت کند. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، نقشه‌ای را برای رهبران فراهم می‌کند تا یک محیط آموزشی جامع را پرورش دهند که رشد فکری، اخلاقی، اجتماعی و جسمی را ترویج کند. این رویکرد در نظر گرفته شده است تا افراد کاملی را پرورش دهد که بتوانند در پیشرفت و ثبات ملت مشارکت کنند. ادغام اصول اسلامی در رهبری آموزشی نه تنها یک ضرورت استراتژیک بلکه یک امر اخلاقی است. از رهبران انتظار می‌رود که به عنوان الگوهایی باشند که ارزش‌های اسلامی را تجسم می‌بخشند و جوامع خود را به سمت رفتارهای اخلاقی و عادلانه هدایت می‌کنند. این نقش دوگانه رهبری اداری و اخلاقی برای موفقیت سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اهداف کلی جمهوری اسلامی ایران حیاتی است.

۳- روش‌شناسی

۳-۱- طرح تحقیق

طرح تحقیق مورد استفاده در این مطالعه، یک روش کتابخانه‌ای و توصیفی-تحلیلی است. این رویکرد برای بررسی اسناد موجود، چارچوب‌های نظری و مطالعات قبلی به منظور استخراج بینش‌های جامع در مورد اجزای رهبری آموزشی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (FTDE) مناسب است. بر اساس نظر کیلیچ و یاووز (۲۰۲۲)، تحلیل سند یک روش مؤثر برای ارزیابی سیاست‌های آموزشی و چارچوب‌های رهبری است که ابزاری ساختاریافته برای تحلیل داده‌های کیفی از طریق طبقه‌بندی سیستماتیک و بررسی موضوعی فراهم می‌کند (کیلیچ و یاووز، ۲۰۲۲).

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

۲-۳- جمع آوری داده‌ها

داده‌های این مطالعه از طریق تحلیل سند جمع آوری شد که بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و مقالات علمی مرتبط منتشر شده بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳ تمرکز داشت. تحلیل سند شامل بررسی و تفسیر سیستماتیک اسناد برای استخراج اطلاعات معنادار، موضوعات و الگوها است. این روش به ویژه برای تحقیقات آموزشی مفید است زیرا امکان درک عمیق از محتوا، زمینه و پیامدهای اسناد سیاستی و نوشته‌های نظری را فراهم می‌کند. اسناد کلیدی مورد تجزیه و تحلیل در این مطالعه شامل سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مقالات علمی در مورد رهبری آموزشی و اسناد سیاستی مرتبط است. انتخاب این اسناد بر اساس ارتباط آنها با اهداف مطالعه و مشارکت آنها در گفتمان رهبری آموزشی بود. تجزیه و تحلیل شامل شناسایی موضوعات کلیدی، مفاهیم و اجزای رهبری آموزشی همانطور که در این اسناد تشریح شده است، بود.

۳-۳- روش‌های تحلیل داده‌ها

روش‌های تحلیل داده‌ها شامل چندین مرحله بود:

- خواندن و آشنایی: اولین قدم خواندن کامل و آشنایی با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و مقالات علمی منتخب بود. این خواندن اولیه به شناسایی موضوعات و مفاهیم اولیه مرتبط با رهبری آموزشی کمک کرد.
- کدگذاری و طبقه‌بندی: مرحله بعدی شامل کدگذاری داده‌ها بود. این فرآیند شامل برجسته کردن عبارات کلیدی، جملات و پاراگراف‌های مربوط به رهبری آموزشی بود. سپس کدها به موضوعات و زیرموضوعات گسترده‌تر طبقه‌بندی شدند که نشان‌دهنده اجزای مختلف رهبری آموزشی هستند.
- تحلیل موضوعی: داده‌های کدگذاری شده تحت تحلیل موضوعی قرار گرفتند تا الگوها و روابط بین موضوعات مختلف شناسایی شوند. این مرحله شامل گروه‌بندی کدها و موضوعات مرتبط برای ایجاد درک جامعی از رهبری آموزشی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بود.
- تحلیل مقایسه‌ای: آخرین مرحله مقایسه موضوعات شناسایی شده با مدل‌های جهانی رهبری آموزشی بود. این تحلیل مقایسه‌ای به قرار دادن یافته‌ها در حوزه وسیع‌تر رهبری آموزشی، برجسته کردن شباهت‌ها و تفاوت‌ها کمک کرد.

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

این مطالعه با استفاده از این رویه‌های سیستماتیک، هدف داشت تا درک دقیق و ظریفی از اجزای رهبری آموزشی همانطور که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تشریح شده است، ارائه دهد. این رویکرد همچنین دقت و قابلیت اطمینان یافته‌ها را تضمین کرد و به گفت‌وگوهای دانشگاهی در مورد رهبری آموزشی در زمینه‌های آموزشی اسلامی کمک کرد.

۴- یافته‌ها

۴-۱- چشم‌انداز و برنامه‌ریزی استراتژیک

سند تحول بنیادین بر اهمیت چشم‌انداز و برنامه‌ریزی استراتژیک به عنوان مؤلفه‌های حیاتی رهبری آموزشی تأکید می‌کند. برنامه‌ریزی استراتژیک شامل ایجاد یک رویکرد ساختار یافته برای دستیابی به اهداف آموزشی بلندمدت با هماهنگی کردن منابع، ذینفعان و سیاست‌ها به سمت یک چشم‌انداز واحد است. به گفته باتلان و همکاران (۲۰۲۳)، برنامه‌ریزی استراتژیک در آموزش و پرورش برای پرداختن به مسائل سازمانی و بهبود عملکرد مدرسه از طریق برنامه‌های اقدام خاص که چشم‌انداز، مأموریت و اهداف مؤسسه آموزشی را در نظر می‌گیرد، ضروری است (باتلان و همکاران، ۲۰۲۳). سند تحول بنیادین یک چشم‌انداز استراتژیک روشن برای نظام آموزشی ایران ترسیم می‌کند، با هدف توسعه یک چارچوب آموزشی جامع و فراگیر تا سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵). این چشم‌انداز شامل پرورش یک ملت توسعه یافته با پیشرفت‌های قابل توجه در علم، فناوری و حکمرانی اخلاقی است. فرآیند برنامه‌ریزی استراتژیک شامل ذینفعان متعددی از جمله مربیان، سیاست‌گذاران و اعضای جامعه است تا اطمینان حاصل شود که نظام آموزشی با اهداف توسعه ملی و ارزش‌های اسلامی همسو است. غفار (۲۰۲۱) بر اهمیت مشارکت همه ذینفعان در فرآیند برنامه‌ریزی استراتژیک برای اطمینان از اجرای مؤثر و بهبود مستمر حاکمیت آموزشی تأکید می‌کند. این رویکرد فراگیر به ایجاد یک محیط حمایتی برای اصلاحات و نوآوری‌های آموزشی کمک می‌کند که برای دستیابی به چشم‌انداز استراتژیک ترسیم شده در سند تحول بنیادین ضروری است (غفار، ۲۰۲۱). علاوه بر این، عالمی (۲۰۲۲) نقش چشم‌انداز استراتژیک در متحد کردن آرمان‌های رهبران آموزشی و الهام بخشیدن به کارکنان برای دستیابی به اهداف سازمانی را مورد بحث قرار می‌دهد. این همسویی برای پرورش فرهنگ بهبود مستمر و تعالی در مؤسسات آموزشی که یک هدف اصلی سند تحول بنیادین است، بسیار مهم است (عالمی، ۲۰۲۲).

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

۲-۴- بنیاد فرهنگی و اخلاقی

سند تحول بنیادین تأکید زیادی بر پایه‌های فرهنگی و اخلاقی رهبری آموزشی دارد. این سند اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی را در هر جنبه از نظام آموزشی ادغام می‌کند. هدف از این ادغام، پرورش افرادی است که نه تنها دارای دانش هستند، بلکه از نظر اخلاقی و معنوی نیز مستحکم هستند. به گفته شوت (۲۰۲۰)، رهبری آموزشی در کشورهای مسلمان باید زمینه‌های فرهنگی و مذهبی را در بر گیرد تا به طور مؤثر به چالش‌ها و فرصت‌های منحصر به فرد بپردازد (شوت، ۲۰۲۰). بنیاد فرهنگی و اخلاقی سند تحول بنیادین برای ترویج ارزش‌هایی مانند عدالت، مسئولیت‌پذیری و مشارکت جامعه طراحی شده است. هدف این ارزش‌ها هدایت رفتار و تصمیمات هر دو مربی و دانش‌آموز است تا اطمینان حاصل شود که محیط آموزشی، توسعه همه‌جانبه را پرورش می‌دهد. این سند همچنین بر نقش مربیان به عنوان رهبران اخلاقی که رفتار اخلاقی را الگوبرداری می‌کنند و دانش‌آموزان را به سمت تبدیل شدن به شهروندان مسئول و اخلاقی هدایت می‌کنند، تأکید دارد. چخیدزه، (۲۰۲۳) بر اهمیت رهبری تحول‌آفرین در ایجاد یک محیط مدرسه‌ای مشارکتی و دموکراتیک تأکید می‌کنند. چنین محیطی برای پرورش توسعه اخلاقی و معنوی دانش‌آموزان ضروری است و با اهداف سند تحول بنیادین در توسعه همه‌جانبه همسو است (چخیدزه، ۲۰۲۳).

۳-۴- رویکرد توسعه جامع

سند تحول بنیادین یک رویکرد جامع برای توسعه آموزشی اتخاذ می‌کند و بر ابعاد فکری، اخلاقی، اجتماعی و جسمی تمرکز دارد. این رویکرد برای تولید افراد کاملی طراحی شده است که می‌توانند در توسعه ملی و پیشرفت جهانی مشارکت کنند. به گفته پریامبودو و حسن (۲۰۲۱)، برنامه‌ریزی استراتژیک در آموزش و پرورش باید ابعاد متعددی را در نظر بگیرد تا توسعه همه‌جانبه و بهبود مستمر را تضمین کند (پریامبودو و حسن، ۲۰۲۱). رویکرد توسعه جامع سند تحول بنیادین شامل راهبردهای خاصی برای ارتقای کیفیت آموزش در تمام سطوح است. این راهبردها شامل توسعه برنامه درسی، آموزش معلمان، بهبود زیرساخت‌ها و ادغام فناوری در آموزش است. هدف ایجاد یک نظام آموزشی است که نه تنها از نظر تحصیلی دقیق باشد، بلکه از رشد و رفاه شخصی دانش‌آموزان نیز حمایت کند. کرتوسکا و بایرامی (۲۰۲۳) در مورد اهمیت برنامه‌ریزی استراتژیک در بهبود نتایج آموزشی با هماهنگی کردن بیانیه‌های ماموریت و چشم‌انداز با شیوه‌های آموزشی بحث می‌کنند. این هماهنگی کمک می‌کند تا اطمینان حاصل شود که همه جنبه‌های نظام آموزشی به سمت اهداف مشترک کار می‌کنند و توسعه همه‌جانبه را تسهیل می‌بخشند (کرتوسکا و بایرامی، ۲۰۲۳).

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

۴-۴- بهبود و نوآوری مستمر

بهبود و نوآوری مستمر در کانون چشم‌انداز سند تحول بنیادین برای رهبری آموزشی قرار دارد. این سند بر نیاز به ارزیابی مستمر و اصلاح شیوه‌های آموزشی برای همگامی با نیازهای در حال تغییر جامعه و پیشرفت‌های فناوری تأکید می‌کند. به گفته ماهرديکا و رهارجا (۲۰۲۳)، برنامه‌ریزی استراتژیک در آموزش باید شامل مکانیسم‌هایی برای بهبود مستمر و انطباق با روندهای مدرن باشد (ماهارديکا و رهارجا، ۲۰۲۳). سند تحول بنیادین چندین راهبرد برای پرورش نوآوری در نظام آموزشی ترسیم می‌کند. این راهبردها شامل ادغام فناوری‌های جدید، توسعه روش‌های تدریس نوآورانه و ترویج فعالیت‌های تحقیق و توسعه است. هدف ایجاد یک محیط آموزشی پویا و پاسخگو است که از یادگیری مادام‌العمر و توسعه حرفه‌ای مستمر مریان حمایت می‌کند. آموس و همکاران (۲۰۲۲) نقش رهبری مشارکتی را در ترویج نوآوری و بهبود مستمر در محیط‌های آموزشی برجسته می‌کنند. با مشارکت معلمان و سایر ذینفعان در فرآیند تصمیم‌گیری، رهبران آموزشی می‌توانند فرهنگ همکاری و نوآوری ایجاد کنند که باعث بهبود مستمر می‌شود (آموس و همکاران، ۲۰۲۲).

۵- پیامدهای یافته‌ها

یافته‌های حاصل از تحلیل سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، پیامدهای کلیدی متعددی را برای رهبری آموزشی در چارچوب اصلاحات آموزشی ایران آشکار می‌کند. یکی از پیامدهای اصلی، لزوم ادغام چشم‌انداز و برنامه‌ریزی استراتژیک در چارچوب رهبری آموزشی است. برنامه‌ریزی استراتژیک مؤثر نه تنها اهداف آموزشی را با اهداف توسعه ملی همسو می‌کند، بلکه رویکردی منسجم برای دستیابی به این اهداف را نیز تضمین می‌کند. به گفته منمی بورا (۲۰۲۳)، برنامه‌ریزی استراتژیک برای ایجاد یک محیط کاری مثبت و افزایش اثربخشی کلی مؤسسات آموزشی بسیار مهم است (بورا، ۲۰۲۳). علاوه بر این، سند تحول بنیادین بر پایه‌های فرهنگی و اخلاقی رهبری آموزشی تأکید می‌کند که برای پرورش یک محیط آموزشی مبتنی بر اخلاق و معنویت ضروری است. این رویکرد توسط ورابی (۲۰۲۲) حمایت می‌شود، که تأکید می‌کند رهبری در آموزش و پرورش باید بر تغییر کیفی، تمرکز بر وظیفه و فرد، و الهام بخشیدن و بسیج کارکنان آموزشی به سمت دستیابی به اهداف اخلاقی و فرهنگی تمرکز کند (ورابی، ۲۰۲۲). تأکید بر اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی با هدف پرورش افرادی است که نه تنها از نظر علمی توانمند، بلکه از نظر اخلاقی درستکار و مسئولیت‌پذیر اجتماعی هستند. علاوه بر این، رویکرد توسعه جامع که در سند تحول بنیادین تشریح شده است و بر ابعاد فکری، اخلاقی، اجتماعی و جسمی تمرکز دارد، پیامدهای قابل توجهی برای توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان دارد. این رویکرد تضمین می‌کند که دانش‌آموزان افرادی همه‌جانبه هستند که قادر به مشارکت در پیشرفت ملی و جهانی هستند. به گفته شاناز (۲۰۲۱)، رهبری آموزشی موفق باید مدل‌های مختلف رهبری را در بر گیرد که از توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان و بهبود نتایج آموزشی

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

حمایت می کند (شاناز، ۲۰۲۱). علاوه بر این، بهبود مستمر و نوآوری به عنوان اجزای حیاتی رهبری آموزشی در سند تحول بنیادین برجسته شده است. این تمرکز تضمین می کند که نظام آموزشی پویا و پاسخگو به نیازهای در حال تغییر جامعه و پیشرفت های فناوری باقی می ماند. فاطمه و سیهانی (۲۰۲۲) تأکید می کنند که رهبران آموزشی باید استراتژی هایی را برای غلبه بر چالش ها و ترویج فضای مساعد برای بهبود مستمر و نوآوری در مؤسسات آموزشی اجرا کنند (فاطمه و سیهانی، ۲۰۲۲).

۱-۵- مقایسه با مدل های جهانی رهبری آموزشی

هنگام مقایسه رویکرد سند تحول بنیادین به رهبری آموزشی با مدل های جهانی، چندین شباهت و تفاوت آشکار می شود. در سطح جهانی، مدل های رهبری آموزشی اغلب بر چشم انداز استراتژیک، مشارکت ذینفعان و بهبود مستمر تأکید می کنند که این موارد از مؤلفه های کلیدی سند تحول بنیادین نیز هستند. به عنوان مثال، مدل رهبری تحول آفرین، که به طور گسترده در رهبری آموزشی جهانی به رسمیت شناخته شده است، با تأکید سند تحول بنیادین بر رهبری فرهنگی و اخلاقی همسو است. رهبران تحول آفرین کارکنان و دانش آموزان را برای دستیابی به یک دیدگاه مشترک الهام می بخشند و انگیزه می دهند که این امر برای اصلاح و بهبود آموزش بسیار مهم است (کارادیمو و تسیومی، ۲۰۲۱). با این حال، تمرکز قوی سند تحول بنیادین بر ادغام اصول اسلامی و ارزش های انقلابی در چارچوب رهبری آموزشی، آن را از بسیاری از مدل های جهانی متمایز می کند. این جنبه منحصر به فرد بر اهمیت همسویی اهداف آموزشی با ارزش های فرهنگی و مذهبی تأکید می کند و تضمین می کند که محیط آموزشی، توسعه اخلاقی و معنوی را پرورش می دهد. شوت (۲۰۲۰) خاطر نشان می کند که رهبری آموزشی در کشورهای مسلمان باید زمینه های فرهنگی و مذهبی را برای پرداختن مؤثر به چالش ها و فرصت های منحصر به فرد در بر گیرد (شوت، ۲۰۲۰). علاوه بر این، در حالی که بسیاری از مدل های جهانی بر توسعه مهارت های رهبری و رشد حرفه ای مریبان تمرکز دارند، سند تحول بنیادین تأکید قابل توجهی بر ابعاد اخلاقی و معنوی رهبری دارد. این رویکرد تضمین می کند که مریبان نه تنها مهارت های لازم را دارند، بلکه به استانداردهای اخلاقی بالایی نیز پایبند هستند، که برای پرورش یک محیط آموزشی مثبت و حامی بسیار مهم است (چکیدزه، ۲۰۲۳).

۲-۵- چالش ها و فرصت ها

پایاده سازی مؤلفه های رهبری آموزشی همانطور که در سند تحول بنیادین تشریح شده است، چالش ها و فرصت های متعددی را به همراه دارد. یکی از چالش های اصلی، اطمینان از همسویی همه ذینفعان، از جمله مریبان، سیاست گذاران و اعضای جامعه، با چشم انداز استراتژیک و اهداف ذکر شده در سند است. این امر مستلزم ارتباط مؤثر، همکاری و تعامل مداوم با

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

همه ذینفعان برای تقویت درک و تعهد مشترک به فرآیند اصلاحات آموزشی است (اسن، ۲۰۲۱). علاوه بر این، ادغام اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی در چارچوب رهبری آموزشی ممکن است از نظر ایجاد تعادل بین این ارزش‌ها با الزامات آموزش مدرن و روندهای جهانی چالش‌هایی را ایجاد کند. رهبران آموزشی باید با تدوین استراتژی‌های مرتبط با فرهنگ و مختص به زمینه که با اهداف گسترده‌تر توسعه ملی و پیشرفت جهانی همسو هستند، بر این چالش‌ها غلبه کنند (مازورکیویچ، ۲۰۲۱). با این حال، این چالش‌ها فرصت‌های قابل توجهی را برای نوآوری و بهبود در سیستم آموزشی نیز به همراه دارند. سند تحول بنیادین با اتخاذ یک رویکرد توسعه جامع و تأکید بر بهبود مستمر و نوآوری، چارچوبی را برای ایجاد یک محیط آموزشی پویا و پاسخگو فراهم می‌کند که از یادگیری مادام‌العمر و توسعه حرفه‌ای مستمر مریبان حمایت می‌کند (دیگل و همکاران، ۲۰۲۰). در نتیجه، سند تحول بنیادین یک رویکرد جامع و مبتنی بر فرهنگ را برای رهبری آموزشی ترسیم می‌کند که چشم‌انداز استراتژیک، پایه‌های فرهنگی و اخلاقی و بهبود مستمر را ادغام می‌کند. در حالی که چالش‌هایی در اجرای این چارچوب وجود دارد، فرصت‌ها برای نوآوری و بهبود قابل توجه هستند. با هماهنگ کردن اهداف آموزشی با اهداف توسعه ملی و پرورش یک محیط آموزشی حمایتگر و اخلاقی، سند تحول بنیادین مسیری را برای دستیابی به تعالی در آموزش فراهم می‌کند.

۶- نتیجه‌گیری

تحلیل رهبری آموزشی در چارچوب سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (FTDE) بینش‌های مهمی را آشکار می‌کند. در وهله اول، ادغام اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی در چارچوب رهبری آموزشی یک ویژگی متمایز است که اهداف آموزشی را با ارزش‌های فرهنگی و مذهبی هماهنگ می‌کند و محیطی را ایجاد می‌کند که از توسعه اخلاقی و معنوی حمایت می‌کند. این رویکرد بر اهمیت ایجاد یک محیط آموزشی مبتنی بر اخلاق و معنویت تأکید دارد، که برای تربیت افراد کامل که قادر به مشارکت در پیشرفت ملی و جهانی هستند، بسیار مهم است. دوم، تأکید بر چشم‌انداز و برنامه‌ریزی استراتژیک در سند تحول بنیادین، لزوم همسوسازی تلاش‌های رهبران آموزشی با اهداف توسعه ملی گسترده‌تر را برجسته می‌کند. این همسویی استراتژیک رویکردی منسجم برای دستیابی به اهداف آموزشی، ایجاد یک محیط کاری مثبت و افزایش اثربخشی کلی مؤسسه را تضمین می‌کند. این با مدل‌های جهانی رهبری تحول‌گرا همسواست که بر نقش چشم‌انداز استراتژیک و مشارکت ذینفعان در پیشبرد اصلاحات و بهبود آموزشی تأکید دارند. علاوه بر این، رویکرد توسعه جامع که در سند تحول بنیادین تشریح شده است، که شامل ابعاد فکری، اخلاقی، اجتماعی و جسمی می‌شود، بر رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان تأکید دارد. این رویکرد تضمین می‌کند که دانش‌آموزان همه‌جانبه و قادر به مشارکت در پیشرفت جامعه

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

هستند. بنابراین رهبری آموزشی باید مدل‌های مختلف رهبری را در بر گیرد که از این توسعه همه‌جانبه حمایت و نتایج آموزشی را بهبود می‌بخشد.

۱-۶- توصیه‌هایی برای سیاست و عمل

برای اجرای مؤثر مؤلفه‌های رهبری آموزشی همانطور که در سند تحول بنیادین تشریح شده است، می‌توان چندین توصیه ارائه کرد. در وهله اول، باید بر توسعه حرفه‌ای و آموزش مستمر رهبران آموزشی تمرکز شود تا اطمینان حاصل شود که آنها به مهارت‌ها و دانش لازم برای اجرای چشم‌انداز استراتژیک و ایجاد یک محیط آموزشی مبتنی بر فرهنگ و اخلاق مجهز هستند. برنامه‌های آموزشی باید بر اهمیت ادغام اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی در چارچوب آموزشی برای همسویی با اهداف سند تحول بنیادین تأکید کنند. ثانیاً، ایجاد ارتباط مؤثر و همکاری بین همه ذینفعان، از جمله مربیان، سیاست‌گذاران و اعضای جامعه ضروری است. این رویکرد مشارکتی به تضمین درک و تعهد مشترک به فرآیند اصلاحات آموزشی کمک می‌کند، که برای اجرای موفقیت‌آمیز سند تحول بنیادین بسیار مهم است. علاوه بر این، رهبران آموزشی باید تشویق شوند تا راهبردهای مرتبط با فرهنگ و مختص به زمینه را توسعه دهند که هم با اهداف توسعه ملی و هم با روندهای آموزشی جهانی همسو باشد. علاوه بر این، ایجاد یک محیط آموزشی حمایتگر و نوآور باید در اولویت قرار گیرد. این شامل اتخاذ روش‌های تدریس جدید و ابزارهای فناوری، و همچنین ارزیابی و بهبود مستمر شیوه‌های آموزشی است. رهبران آموزشی باید تشویق شوند که فرهنگ نوآوری و بهبود مستمر را در مؤسسات خود پرورش دهند، که این امر به پویا و پاسخگو ماندن سیستم آموزشی به نیازهای در حال تغییر جامعه کمک می‌کند.

۲-۶- جهت‌گیری برای تحقیقات آینده

تحقیقات آینده باید بر چندین حوزه کلیدی تمرکز کند تا درک و اجرای رهبری آموزشی را همانطور که در سند تحول بنیادین تشریح شده است، بیشتر کند. در وهله اول، نیاز به مطالعات طولی برای ارزیابی تأثیر بلندمدت ادغام اصول اسلامی و ارزش‌های انقلابی در چارچوب رهبری آموزشی وجود دارد. این مطالعات باید نتایج را هم از نظر توسعه دانش آموز و هم از نظر اثربخشی کلی مؤسسه بررسی کنند. ثانیاً، تحقیقات باید اثربخشی برنامه‌های مختلف آموزشی و توسعه حرفه‌ای برای رهبران آموزشی را بررسی کنند. این شامل بررسی تأثیر این برنامه‌ها بر توانایی رهبران در اجرای چشم‌انداز استراتژیک، پرورش یک محیط آموزشی مبتنی بر فرهنگ و اخلاق و پیشبرد بهبود و نوآوری مستمر است. علاوه بر این، می‌توان مطالعات تطبیقی را برای ارزیابی اثربخشی مدل‌های مختلف رهبری در زمینه‌های فرهنگی و آموزشی مختلف انجام داد. در نهایت، تحقیقات آینده باید بر توسعه و اعتبارسنجی ابزارها و چارچوب‌های ارزیابی جدید برای سنجش اثربخشی

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

شیوه‌های رهبری آموزشی تمرکز کند. این ابزارها باید به گونه‌ای طراحی شوند که هم جنبه‌های کیفی و هم کمی رهبری، از جمله چشم‌انداز استراتژیک، ادغام فرهنگی و اخلاقی و بهبود مستمر را اندازه‌گیری کنند. با توسعه چارچوب‌های ارزیابی قوی، محققان و متخصصان می‌توانند عوامل مؤثر در رهبری آموزشی موفق را بهتر درک کنند و تصمیمات مبتنی بر داده را برای بهبود نتایج آموزشی اتخاذ کنند.

۷- منابع

۱. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. (۲۰۲۱).
2. Bora, M. (2023). Leadership In Education. International Journal For Multidisciplinary Research.
3. Diggele, C. V., Burgess, A. W., Roberts, C., & Mellis, C. (2020). Leadership in healthcare education. BMC Medical Education, 20.
4. Esen, D. (2021). Strategic management in education: Roles and responsibilities of school leaders. International Journal of Educational Administration and Policy Studies.
5. Fatimah, H., & Syahrani, S. (2022). Leadership Strategies In Overcoming Educational Problems. Indonesian Journal of Education (INJOE).
6. Karadimou, M., & Tsioumis, K. (2021). Willingness to Communicate and Collaborate: The Key Role of Educational Leadership in Primary Education. European Journal of Educational Management.
7. Mazurkiewicz, G. (2021). Educational Leadership in Times of Crisis. Risks, 9(5), 90.
8. Poekert, P. E., Swaffield, S., Demir, E. K., & Wright, S. A. (2020). Leadership for professional learning towards educational equity: a systematic literature review. Professional Development in Education, 46(4), 541-562.
9. Schutte, G. (2020). A Review of Teaching Educational Leadership in Muslim Countries. International Journal of Leadership in Education.
10. Shanaz, R. (2021). Educational Leadership and Management. Journal of Contemporary Issues in Business and Government.
11. Zulfqar, A., Valcke, M., Quraishi, U., & Devos, G. (2021). Developing Academic Leaders: Evaluation of a Leadership Development Intervention in Higher Education. SAGE Open, 11.
12. Chkheidze, S. (2023). ROLE OF LEADER IN EDUCATIONAL MANAGEMENT. PUPIL: International Journal of Teaching, Education and Learning.
13. Vrabii, V. (2022). The importance of leadership in the educational process. Univers Pedagogic.
14. Alamy, G. Q. D. (2022). Strategic vision and its relationship to continuous improvement of institutional performance - Field research at the Ministry of Higher Education. Economic and Administrative Reform: Necessities and Challenges Conference.
15. Amos, O., Ogoti, E., & Siamoo, P. N. (2022). Shared Strategic Vision in Participative Leadership Style and Quality Education Provision in Public Secondary Schools in Arusha Region, Tanzania. British Journal of Education.
16. Bantilan, J. C., Deguito, P. O., Otero, A. S., Regidor, A. R., & Junsay, M. D. (2023). Strategic Planning in Education: A Systematic Review. Asian Journal of Education and Social Studies.

1st international conference on modern researches of THE EDUCATIONAL SYSTEM AND EDUCATIONAL SCIENCES

SEPTEMBER 19, 2024 - GEORGIA, TBILISI

17. Ghafar, M. (2021). Implementation of Strategic Planning to Enhance Education Governance Quality. *Idarah (Jurnal Pendidikan dan Kependidikan)*.
18. Krstevska, A. B., & Bajrami, D. (2023). The Role of Strategic Planning in Ensuring the Success of Education. *SEEU Review*, 18, 92-106.
19. Mahardhika, B. N., & Raharja, S. (2023). The Importance of Strategic Planning With Modern Trends in Education. *AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan*.
20. Priyambodo, P., & Hasanah, E. (2021). Strategic Planning in Increasing Quality of Education. *Asian Journal of Education and Social Studies*.
21. Kiliç, I., & Yavuz, M. (2022). Analysis of Articles Published in 2019 and 2020 within the Scope of Education Policies, Management and Leadership. *Journal of Education and Future*.
22. Dinibutun, S. R. (2020). Leadership: A Comprehensive Review of Literature, Research and Theoretical Framework. *Corporate Governance Educator: Courses*.
23. Yang, Z. (2023). Theoretical Construction of Educational Leadership Discipline from the Perspective of Research Based Learning. *Advances in Educational Technology and Psychology*.
24. Machynska, N. (2022). Leadership in education as the principal direction of educational policy. *Educological discourse*.
25. Schutte, M. X. (2020). Review of Teaching Educational Leadership in Muslim Countries: Theoretical, Historical and Cultural Foundations. *Journal of Underrepresented and Minority Progress*, 4(2), 302-305.
26. Asghari, A. A., Imani, M., & Safari, M. (2021). Develop a Model of Educational leadership Based on the Teachings of Islam. *Iranian Journal of Educational Sociology*.
27. Na'imah, T., & Muhibbin, A. (2020). Characteristics Of Islamic Education Leadership: Literature Review. *Technium Social Sciences Journal*.
28. Suriyadi, S., Siregar, N. L., Harahap, M. R., & Mesiono, M. (2022). Ability Leadership in Islamic Educational Institutions. *AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan*.